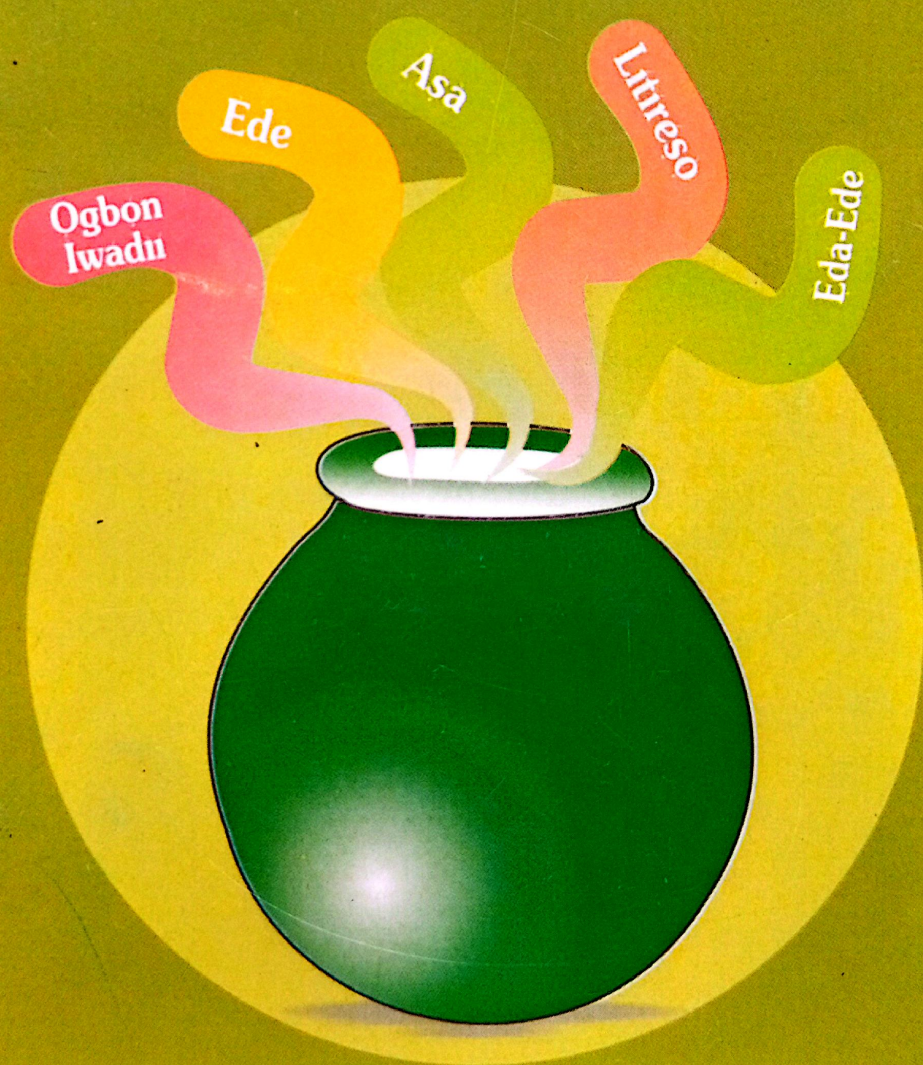

Ogbon Iṣewadii Ninu Imo Ede-Ede, Litireso atí Aṣa Yoruba

Léré Adéyemí (Olótúú Gbogbogbòò)
Hezekiah Olúfẹ́mí Adéòṣun
Folúkẹ̀ Bọ́lánílẹ̀ Adékẹ̀yẹ̀
Ọ́látúbòṣun Christopher Ọ́mọ́lẹ̀wu

**ỌGBỌN ÌṢÈWÁDÌÌ NÍNÚ ÌMỌ ÈDÁ-ÈDÈ
LÍTÍRÉSỌ ÀTÌ ÀṢÀ YORÚBÁ**

**Lérè Adéyemí (Olótùú Gbogbogbòò)
Hezekiah Olúfẹ̀mì Adéọ̀ṣun
Folúkẹ̀ Bọláńlé Adékẹ̀yẹ̀
Ọlátúbòsún Christopher Ọmọléwu**

**© Department of Linguistics and Nigerian
Languages (2016)**

ISBN: 978-978-952-978-0

**All rights reserved. No part of this publication may be
reproduced, stored in a retrieval system, transmitted in any
form or by any means, electronic, mechanical, photocopying,
recording, or otherwise, without the prior written permission
of the publishers**

**Published by:
Department of Linguistics and Nigerian Languages,
University of Ilorin, Ilorin, Nigeria**

**Typesetting:
Library and Publications Office,
University of Ilorin, Ilorin, Nigeria.**

Ọrò Àkòsọ

Iṣẹ iwádíí síṣe nínú iṣẹ akadá kì í ṣe ohun àkùgìrì ṣe fún akẹkọ̀, ohun tó gba ìmúrasílẹ̀, ifarabalẹ̀ àti ìmọ̀nṣe ni. Ọ̀pọ̀lọ̀pọ̀ akẹkọ̀ ló máa ń kùná láti ṣe ohun tó tó nígbà tí wọn bá fẹ̀ tàbí tí wọn bá ń ṣíṣe iwádíí lówọ̀. Ọ̀pọ̀ akẹkọ̀ a tilẹ̀ máa káyà sókè, tí wọn yóò máa bèrù nígbà tí àkókò bá tó láti dájúwọ̀ lé iṣẹ iwádíí ní kíkọ̀. Bẹ̀ẹ̀, awọ̀nlọ̀jà bí ẹ̀sun iṣu ni iwé iwádíí jẹ, kò fi bẹ̀ẹ̀ sí iwé tó dálé iṣẹ iwádíí lédè Yorùbá, tí a bá ti yowọ̀ èyí tí Ọ̀jọ̀gbọ̀n Dúró Adélékè kọ̀ lódún díẹ̀ sẹ̀yìn. Èyí ni èrèdí ìgbéjádé iwé yìí, láti ran àwọn akẹkọ̀ lówọ̀, kí wọn ní òye ohun tó yẹ ní síṣe kí wọn tó máa dájúwọ̀ lé iṣẹ iwádíí ní kíkọ̀, kí ìbèrù àti ifọ̀yà láti síṣe iwádíí lè di ohun àfíṣẹ̀yìn lẹ̀nu ẹ̀kọ̀ wọn, kí ó sì lè ràn wọn lówọ̀ láti mọ̀ ọ̀nà tí wọn yóò gbà jábọ̀ iṣẹ iwádíí tí wọn bá ṣe.

Orí méjìlá ni iwé yìí pín sí. Orí kìníní tan ìmọ̀lẹ̀ sí ohun tí iwádíí jẹ̀ nípa síṣe àgbéyẹ̀wò oríṣíríṣi oríkì tí iwádíí ní àti àwọn àbùdá tí iwádíí máa ń ní. Orí kejì ṣe ifáàrà sí iṣẹ iwádíí síṣe; pàtàkì iwé kíkà, iwé kíkọ̀ àti ìrònújìlẹ̀ lẹ̀nu iwádíí síṣe. Bákan náà ló fi pàtàkì iwà ọ̀mọ̀lúàbí ajẹmọ̀ṣẹ̀ iwádíí hàn. Orí kẹ̀ta ṣàṣàrò nípa yíyan orí-ọ̀rọ̀ iwádíí, àwọn ìgbésẹ̀ tó yẹ ní gbígbé láti lè yan orí-ọ̀rọ̀ iwádíí tí yóó ṣe é ṣe iwádíí lé lórí, tí kì í ṣe pé èyí tí àwọn ará iṣáájú ti síṣe lé lórí náà ni a ó tún máa dàkọ̀. Àbá iwádíí dídá ni orí kẹ̀rin dá lé. Orí yìí ṣe àlàyé pàtàkì tó wà nínú níní àbá iwádíí tó múnádóko kí a tó dájúwọ̀ lé iṣẹ iwádíí gan-an fúnra rẹ̀, bí bẹ̀ẹ̀ kọ̀, aṣẹ̀wádíí lè ṣe bẹ̀ẹ̀ kú sọ̀nà tàbí kí iṣẹ iwádíí forí Ẹ̀nẹ̀pọ̀n láití ì bá a dé ibìkan. Orí karùn-ún wo pàtàkì aáyan ọ̀mọ̀ràn nínú iṣẹ iwádíí, ó tọ̀ka sí i pé aṣẹ̀wádíí gbọ̀dọ̀ gbìyànjú láti wá iṣẹ̀ àwọn ẹ̀ni iṣáájú rí ní abala imọ̀ tí ó ń ṣíṣe lé lórí, kí ó kà á, kí ó sì ṣe àkọ̀sílẹ̀ wọn lónà tó yẹ, nítorí ọ̀un ni yóó ran aṣẹ̀wádíí lówọ̀ láti ní àlẹ̀kún imọ̀ ní abala iwádíí tó yàn. Ní orí kẹ̀fà ni a ti rí àwọn ilàná tí aṣẹ̀wádíí lè gbà ṣe àkọ̀jọ̀ èdè fáyẹ̀wò àti àwọn ọ̀nà ìmúrasílẹ̀ gbogbo tí ó yẹ Ẹ̀nẹ̀pọ̀n lílọ̀ sí oko iwádíí. Orí keje ṣe àlàyé lórí ọ̀nà ìjábọ̀ iwádíí, ó tọ̀ka sí gbogbo kókó tí aṣẹ̀wádíí gbọ̀dọ̀ mọ̀ kí ó tó dájúwọ̀ lé àbọ̀

iwádíí jìjé, èyí tí yóò jé kí àbò iwádíí rẹ wúlò fún àwùjọ. Àkọólẹ iwé- itókasi àti àyọlò sísẹ ni orí kejọ gbọn yébeyébẹ nípa jìjé ká mò pé àkọólẹ iwé-itókasi àti àyọlò sísẹ ni yóò fi akitiyan asẹwádíí hàn lórí àwọn iwé tó ti kà, tí yóó sì jé ká mò pé kì í ẹ ẹ oníşẹ ni asẹwádíí dà kọ. Orí kẹsàn-án sọ asodátọ ọrọ lórí àwọn ohun tó jẹ kòşéémáníí èrọjà inú àbò-iwádíí bí i; èrédí iwádíí, ịşoro iwádíí, ibéèrè iwádíí, oríşì ọgbọn iwádíí, ètò iwádíí àti ọnà tí à n gbà láti fún àwọn ọrọ tó ta kókó ní itumọ. Èkúnreré àlàyé nípa ọnà ịgbàşewádíí imọ ịjìnlẹ fonólọjì àti sín táàsi àti ọnà ịgbàjábọ rẹ ni orí kẹwàà dálẹ. Ó ẹ àfihàn ọnà tí a lẹ gbà yan kókó orí-ọrọ ịşewádíí ajẹmọfonólọjì àti sín táàsi, àti ọnà tí a lẹ gbà şàmúlò tíọrí gírámà fún àtúpale àkójo-èdè-fáyẹwò wa. Orí kọkànlá ni ó ẹ àkoyawò àlàyé nípa ọnà ịşàkójo, itúpale àti àgbékalẹ èrọjà àmúkalẹ fáyẹwò ní ilànà oníşirò-lẹlẹgbẹjẹgbẹ, nígbà tí orí kejílá tó gbẹyìn sọrọ lórí pàtàkì ilò àmì àti ịgékúrú nínú ịşẹ iwádíí.

Pẹlú ojú iwòye wa, a lérò pé iwé yíi yóò ran àwọn akẹkọọ ilé-ẹkọ gíga gbogbo lówọ bèrẹ láti ilé ẹkọ “Ènsii” tí tí dé ẹkọ gíga jùlọ Yunifásitì, àwọn olùkọ gírámà, lítíréşò àti àşà Yorùbá, àti gbogbo àwọn tó n pòn gbẹ ịşẹ iwádíí nínú èyíkẹyíi abala imọ èdà-èdè.

Lère Adéyemí (Ph. D.)
Olóòtú Gbogbogbòò

Àkóónú

Òrò Àkóso	iii
Àkóónú	v
Orí Kìíní	
Oríkì Ìwádìí àti Àbùdá Ìwádìí	
- <i>ADÉYEMÍ, Léré (Ph.D.)</i>	1
Orí Kejì	
Ìfààrà Lórí Iṣẹ̀ Ìwádìí	
- <i>ADÉÒṢUN, Hezekiah Olúfẹmi (Ph. D.)</i>	10
Orí Kẹta	
Yíyan Orí Òrò Ìwádìí -	
- <i>ÒGÚNLỌLÁ, Ọmọlayọ Dúrótaḁé (Ph. D.)</i>	22
Orí Kẹrin	
Dídá Àbá Ìwádìí	
- <i>ỌMÓLÉWU, Ọlátúbòsún Christopher</i>	35
Orí Karùn-ún	
Pàtàkì Aáyan Ọmọrà̀n Nínú Iṣẹ̀ Ìwádìí	
- <i>ATÓYÈBÍ, J. Adébáre</i>	62
Orí Kẹfà	
Àkójọ Èḁ Fáyẹ̀wò nínú iṣẹ̀ Ìwádìí	
- <i>ADÉKÉYÈ, Bọ́lánílé Folúkẹ́ (Ph. D.)</i>	70
Orí Keje	
Jíjábò Iṣẹ̀ Ìwádìí	
- <i>HAMZAT, Saudat Adébísí Ọláyídé</i>	84

Orí Kejo Àkọ́lẹ̀ Ìwé- Ìtókasi Àti Àyọ̀lò Sísẹ̀ Nínú Iṣẹ̀ Ìwádìí - <i>ADÉYEMÍ, Léré (Ph.D.)</i>	99
Orí Kẹsàn-án Kòṣeémánìí Èròjà Inú Àbò Ìwádìí - <i>ÒKÉWÁNDÉ, Olúwolé Tẹwógboyè</i>	116
Orí Kẹwàá Sísẹ̀ Ìwádìí Ìmò Ìjìnlẹ̀ Fonólọ̀jì àti Sín táàsì àti Ìjábò rẹ̀ - <i>AJÍBÓYÈ, Oládiipò (Ph. D.)</i>	129
Orí Kọkànlá Ọ̀nà Ìṣàkọ̀jọ, Ìtupalẹ̀ àti Àgbékalẹ̀ Èròjà Àmúkalẹ̀ Fáyẹ̀wò Nínú Iṣẹ̀ Ìwádìí - <i>ADÉỌṢUN, Hezekiah Olúfẹ̀mi (Ph.D.) àti OMÓLÉWU, Olátúbòsún Christopher</i>	148
Orí Kejìlá Ìlò Àmì àti Ìgékúrú Nínú Iṣẹ̀ Ìwádìí - <i>RAFIU, K. Adéwálé (Ph. D.)</i>	174

Jíjábò Iṣẹ̀ Ìwádìí

HAMZAT, Saudat Adébíṣí Oláyídé
Department of Linguistics and Nigerian Languages,
University of Ilorin, Ilorin.

Ìfáàrà

Ó ẹ̀ ẹ̀ kókó láti mọ̀ ohun tí ó n jẹ̀ ìwádí kí a le mọ̀ pàtàkì àbò ìwádìí jìjẹ. Gbogbo ìgbésí ayé ọmọ ẹ̀dá ni ó kún fún àiyé. Àiyé ni ayé fúnra rẹ̀, ohun tí kò yéni, tí a fẹ́ kí aráyé gbọ́ kí ó le ẹ̀ ẹ̀ àwọn èniyàn tí ọ̀rọ̀ kàn ní ànfààní ni a n ẹ̀ ẹ̀ ìwádí lé lórí., torí náà ìmọ̀ tuntun tí a fí bọ̀ ayé ni. Èrò, ọ̀rọ̀ tàbí iṣẹ̀ tuntun kan la fẹ́ tà fáyẹ. Gbogbo ẹ̀ka ìmọ̀ ló ní ọ̀fin àti ètò tí ó de ilàná iṣewadií, bákan náà ni ilàná ijábò gùn lé àwọn ọ̀tẹ̀ kan. Bí èdè ìwádìí ẹ̀ ẹ̀ yàtò náà ni èdè ijábò ìwádìí náà yàtò sí èdè gbẹ̀fẹ̀. Èrògbà wa ní orí yìí ni láti ẹ̀ ẹ̀ àkóyawọ̀ àlàyé nípa ọ̀fin àti ààtò ijábò ìwádìí iṣẹ̀ àkànṣe fún gbígba oyè tàbí iwe ẹ̀rí Bí eè, ni Ẹ̀ka Ìmọ̀ Ẹ̀dá Èdè àti Èdè Nàìjíríà, ní pàtàkì jùlọ̀, ilàná àti ètò ijábò ìwádìí imọ̀ àṣà, lítírẹ̀ṣọ̀ àti èdè Yorùbá. Ètò tí a tẹ̀lé nínú àpilẹ̀kọ̀ yìí ni ẹ̀ ẹ̀ àlàyé kókó ọ̀rọ̀ tí ọ̀ kan aṣewadií, pípe àkíyèsí wọn sí ojúṣe wọn àti àwọn àṣiṣe tí ó wọ̀pọ̀ láààrin àwọn akẹ̀kọ̀, àlàyé àti afihàn ètò iṣẹ̀ láti èpo ẹ̀yìn dé iparí àpilẹ̀kọ̀ sì tẹ̀lé e.

Ojúṣe Aṣewadií

Kókó tí aṣewadií gbọ̀dọ̀ mọ̀ kí ó tó dáwọ̀ lé àbò ìwádìí jìjẹ ni pé àbò ìwádìí tó yanrantí ni yóó gbé iṣẹ̀ yọ. Èyí ni yóò jẹ́ kí àbò ìwádìí rẹ̀ wúlò fún àwùjọ̀ rẹ̀, yóò sì fún aṣewadií lóríyìn. Àwọn kókó ọ̀rọ̀ tí ó bá iṣẹ̀ rẹ̀ mu ni ó nílò láti gbé jade han aráyé rí nínú ẹ̀gbẹ̀lẹ̀gbẹ̀ iròyìn tí o rí mú bọ̀ nínú irinàjò ìwádìí rẹ̀. Bí ẹnì ya kànda sọ̀tọ̀ nínú iṣẹ̀, tàbí yọ̀ ọ̀gí kúrò nínú èèrì ni àbò ìwádìí jìjẹ rí. Iṣàgbékalẹ̀ ọ̀rọ̀ pẹ̀lú ihun gbólóhùn tí ó dán mọ́rán ẹ̀ ẹ̀ pàtàkì kí

ìfúnnítumò le lọ gààrà. Ohun tí ó n jẹ gbólóhùn gbọdọ kún, kí ó sí ní ìtumò, nítorí náà, gbólóhùn kíkún ni kí o máa lò. Gbólóhùn abódé sànjú gbólóhùn gígùn àti gbólóhùn alákanpò lọ. Èrò kan ni kí o jẹ kí gbólóhùn kan gbé yọ, àkanpò èrò ló máa n fa àkanpò gbólóhùn, èyí sì máa n ba gbólóhùn jẹ ni. Bí ó ti wù kí gbólóhùn rẹ kúrú tó tàbí kí ó gùn tó, ilànà ìgbé ọrọ kalẹ gbọdọ tẹlé ọfin girámà, kí ó sì fí ètò ọrọ hàn nínú ìwé. Àpólà gbólóhùn àti awé gbólóhùn tí ó dán mórán pọ̀n dandan kí ìfúnnítumò le lọ tààrà. Ó gbọdọ yẹra fún gbólóhùn pọ̀n-ọ̀n-na àti àkùdé gbólóhùn.

Ìpín Afò (paragraph) ẹ̀ẹ̀ pàtàkì. Gẹ́gẹ́ bí àkòrí iṣẹ́ yìí ẹ̀ẹ̀ pàtàkì, ni ìpínrò kòòkan nínú iṣẹ́ yìí ẹ̀ẹ̀ pàtàkì. A gbọdọ rí ìpínrò kòòkan gẹ́gẹ́ bí àròkọ̀ tí ó ní ifáàrà, àarin àti ìgúnlẹ́ ní. Ọ̀kòòkan ló ní orí ọ̀rọ̀ tàbí èrò tirẹ̀, tí o gbọdọ jẹ́ kí ó yé ni yékéyéké. Àfí tí a bá gbé èrò tó yẹ ẹ́aájú, tí èyí tó tó sì kẹ́yin rẹ̀, tí a kò gbé kẹ̀kẹ̀ ẹ́aájú ẹ́sin, ní èrò ìpínrò kòòkan fí máà so mọ̀ ara wọ̀n mótímótí.

A gbọdọ yẹra fún àsọ̀dùn tàbí àsọ̀régẹ́. Bí àpẹ̀ẹ̀rẹ̀, àsọ̀régẹ́ ni kí o sọ pé kò tii si iṣẹ́ kankan lórí kókó ọ̀rọ̀ tí o yàn láàyò. A gbọdọ máa fí kún un pé níbi tí ọ̀ye wa mọ̀ tàbí tí a rí i dé'. Bákan náà a ọ̀ gbọdọ máa fí ọ̀rọ̀ dára, kí a sọ ohun tó yẹ kí á sọ lònà tààrà. O gbọdọ sọra fún àsọ̀túnso ọ̀rọ̀ tàbí àwítúnwí asán. Ó kàn máa n jẹ́ kí iṣẹ́ ó sù ni kà ni.

Ìpínrò kòòkan (paragraph) gbọdọ ní ètò. Èrò ìpínrò kan gbọdọ so mọ̀ èkejì. Kò gbọdọ gùn jù, kò sì gbọdọ kúrú jù. Ìpínrò kan kò gbọdọ jù ìla mẹ̀wàá lọ. Ọ̀pọ̀ sùúrù àti ọ̀gbọ̀n ìmọ̀ọ̀ṣe ni àṣẹ̀wádíí nílò tí ó bá ẹ̀tán láti jábọ̀ ìwádíí rẹ̀. Gẹ́gẹ́ bí àlà̀yẹ́ Ajíkòbí (2014, o.i. 150) “àkọ̀túnkọ̀ ebè àti àrótúnro poro ní mú kòkó tí a ló yè”, bẹ̀ẹ̀ ni àrìntúnrìn ọ̀nà ni kì í múnì ẹ̀nà. Àkàtúnka àti àkàtúnṣe ni àbọ̀ ìwádíí kí ó le gùn régé. Àṣẹ̀wádíí ní ànfaàni láti gbé e fún ẹ̀lòmíràn tí ó jẹ́ onímọ̀ láti bá a ka àkọ̀sílẹ̀ rẹ̀. Bí ẹ̀ ti n kà á ni ẹ̀ ó máa rí àtúnṣe ẹ̀ẹ̀ sí i. Tí iṣẹ́ bá ti kan ìjábọ̀ ni àwọ̀n ìwé ìtọ́kasí tí a ti kà yóò di lílò láti máa fí gbe èrò wa lẹ́sẹ̀.

Ìtòkasí ẹrí àwọn onímò

Láti ìgbà ti àṣẹwádìí ti dájú lé iṣẹ yìí ló ti gbòdò máa ka iṣẹ tí àwọn onímò iṣaájú ti kọ, ó sì ní láti máa fí èrò wọn kún ọrọ rẹ lẹyìn láti orí kínní dé iparí iṣẹ rẹ, yàtò sí orí kejì tí ó wà fún itupalẹ aayan àwọn ọmọran. Gégé bí èrò Adélékè àti Adébiyi (1998, o.i. 63), àfayọ àti àmúlò àwọn ọye ìmò yìí ni ẹrí-máa-jé-mi-n-ṣó láti inú oríṣiríṣi iṣẹ tí o ti kà tí ó jẹ mọ orí ọrọ iṣẹ rẹ. O ti gbòdò ní àkọsílẹ nípa iṣẹ kọọkan- orúkọ bàbá àti lẹtà tí ó bèrẹ orúkọ àlájẹ/àbísọ ònkòwé/Olótú iṣẹ, ọdún tí iṣẹ jáde, àkólẹ iṣẹ, orí ọrọ iṣẹ tí ó bá wà nínú iṣẹ/jónà àjùmọṣe, ilú tí ilé-iṣẹ itẹwé wà àti orúkọ ilé-iṣẹ itẹwé. Gbogbo àlàyé yìí ni a ó lò ní iparí àbò tí a n kọ lábẹ “Ìwé Ìtòkasí/Àkójopò orúkọ iṣẹ”.

Láti orí kínní àbò iwádìí ni ati gbòdò máa dárúkọ àwọn tí ó ní èrò yòowù tí mú lò kí á má baà jẹbi ẹsùn gbígbe èrò elérò kalẹ bíi ti ara ẹni tí a mọ sí jiji iṣẹ dákọ (plagiarism). Òtító ọrọ ẹni tí a yọ ọrọ rẹ lò la ó fi hàn, kò gbòdò yàtò sí ọrọ onímò, bí àṣiṣe bá wà nínú àkọsílẹ rẹ, a gbòdò fí sílẹ bèẹ ni. A ó kàn fí hàn pé bí àṣiṣe náà ẹ wà nínú ibi tí a ti mú àyọlò niyí nípa lílo àmì yìí: (sic) ni ọgangan ibi tí àṣiṣe wà tàbí ní iparí gbólóhùn bèẹ.

Ohun tí ọmọran yìí ẹ gan-an ni a ó fí jùwé ọrọ rẹ. Ó le jẹ pé ó tako èrò, ó fara mọ ọ, ó tẹnu mọ ọ, ó tànmólẹ sí èrò kan, ó ẹ àfiwé, ó fí àidunnú rẹ hàn, ó fí ọrọ kan ẹ àkàwé ọrọ, ó tọka si èrò kan, ó ẹ àgbéyèwò èrò tàbí kí ó ẹ àfihàn. Iyẹn ni pé àwọn ọrọ-iṣe tí yóò fí ìmòsílára àyọlò han ní a gbòdò lò. Bí àpẹẹrẹ: Àjàyí (2014, o.i. 3) wòye, dá àbá, fí ẹnu kókó ọrọ náà jóná, tako èrò pé, fèsì, sàfihàn, ẹ àfiwé, fí àidun-nú rẹ hàn sí, ànìgbẹkẹlẹ nínú irúfẹ ọfin kan hàn, tẹnu mọ kókó ọrọ...

Ó ẹ ẹ kí Ẹka Ẹkọ rẹ ní ilànà tí wọn là sílẹ fún àṣẹwádìí, sùgbón ní ọpọ ìgbà, Ẹka Ẹkọ le tẹle ilànà ti Ẹgbẹ Onímò Ajẹmọ-èrò-ọkàn ti Amẹríkà (American Psychological Association APA), Ẹgbẹ Onímò Èdè Ìgbàlódé (Modern Language Association MLA) tàbí ti ilànà Yunifásitì Chicago. Àyípadà máa n dé bá àwọn ilànà yìí láti igbàdégba. Gégé bí àpẹẹrẹ, tí a bá fẹ ẹ àyọlò tàbí isonísókí èrò

òmòràn ní ilàṅà APA tuntun àyọlò gbọdò pé ilà mèta tàbí ogóji ọrọ. Àmì tí yóò fí hàn pé o n ẹ àyọlò nì síṣún odidi iye ilà àyọlò sínú ní ààlà kan (1 inch indentation) lápá/lówọ ọ̀sì nìkan. O kò nílò láti lo àmì àkámọ kankan.

Àyọlò Gígùn Adéyemí (2003, o.i. 58) pààlà sí ààrin ìṣẹ̀lú àti ẹ̀sìn báyií

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

A le gbé orúkọ òmòràn sí ọ̀pin àyọlò. Apẹ́ẹ̀ níyí- Ìyatọ̀ pàtàkì ló n bẹ̀ láarin ìṣẹ̀lú àti ẹ̀sìn

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....(Adéyemí
2003, o.i. 58).

Ó ẹ́ẹ̀ ẹ́ ẹ́ kí ò̀nkòwé ju ọ̀kan lọ-

Ní èrò Adélékè àti Adébiyi (1998) Ọgbon isèwádìí nì èdè Yorùbá jẹ

.....
.....
.....
.....
.....
.....

.....
..... (o.i. 63).

Bí òhńkòwé bá pé męta sí mńrùn ún, dńrńkọ gbogbo àwọn òhńkòwé nígbà akọkọ tí o bá ęe àyọlò.

Ięę taku-takun ni Oseni, Alabi àti Medubi (2011) ęe lóri ogbọn ięęwadií ní Ẹka ìmọ Ẹdń.

Tí àyọlò ọrọ wọn bá tún wáyé lẹẹkejì tàbí jù bẹẹ lọ, orńkọ ẹnì akọkọ nìkan ní a ó mńa dá báyi

Oseni et. al. (2011, o.i. 30) wọye pé.....

tàbí

Oseni àti àwọn yòókù rẹ (2011, o.i. 30) wọye pé.....

Ó ęeé ęe kí a fo ọrọ tàbí gbólóhùn ìlń kan sí méjì láńrin àyọlò, a gbọdọ fi èyi hàn pẹlú àmì idńnuduro męta (...) kí a tó mńa bá ọrọ yòókù lọ. Bí a ti ri àyọlò gígùn nńa ni a rí àyọlò kúkúrú, èyi tí a gbọdọ tẹlẹ òfin rẹ pẹlú. Ó ęeé ęe kí a lo èrò onímọ yií láńrin ọrọ tàbí àláyé ti wa tí kò bá ti tó ogóji ọrọ tàbí ìlń męta. Àmì àkámọ-olókẹ (quotation mark) – àkámọ olókẹ Ẹlẹyo kan- ‘ ’ tàbí ẹlẹyo méjì- “ ”. Nínú àkámọ oníbeji “ ” ni a ó gbé àyọlò kúkúrú sí. Bí àpẹẹẹ-

Àjáyí (2014, o.i. 3) tẹsíwájú láti ęàláyé ibáęepọ tí ó wń láńńrín èdẹ ọfọ àti ewi pé “rírú òfin ihun àti itumọ jẹ ohun tí ó kó wọn pọ”.

Tí ó bá ęe pé èrò onímọ lódidi ni a lò, a kò ní lò àkámọ kankan dépọ ojú iwé. Bí àpẹẹẹ-

Tíọri ni ọpákùtẹlẹ èrọjń tí oníęe lámẹyító nílò nínú ięę itúpalẹ lítírẹęọ (Adẹyemí (2006).

Tí a bá lo àyọlò tí ó jẹ èdẹ mńńrńn bí i Gẹęsì, a gbọdọ kọkọ kọ ọ ní èdẹ yẹn kí a tó ęe ògbifọ rẹ dáadńa sí èdẹ Yorúbń sí abẹ Gẹęsì tí onímọ lò.

Ètò Àbò Ìwádìí ní síṣẹ̀-n-tèlẹ̀

Àkọlé ìta

Ìgbéléwòn àbò ìwádìí ti bèrẹ̀ láti èèpo èyìn isẹ̀ yìí. Ìrínisi ni isenilójò. Páálí tàbí èèpo èyìn àbò isẹ̀ ìwádìí rẹ̀ kò gbòdò gùn tayọ ààlà A4, àwò rẹ̀ sì gbòdò bá ti ẹ̀ka ìmọ̀ yìí mu. Ní Ẹ̀ka ẹ̀kọ̀ yìí, àwò ewé ni. Àkọle orí-òrọ̀ isẹ̀ àkànṣe yìí ni a ó kọ́kọ̀ kọ̀, kò gbòdò ju ọ̀rọ̀ méjìdínlógún lọ, lẹ̀tà nílá sì ni a fi ń kọ̀ ọ̀. Orúkọ bàbá, orúkọ abíṣọ àti orúkọ àlájẹ̀ ni yóò tẹ̀lẹ̀ e. Nónbà ìgbaniwọ̀lẹ̀ ni yóò tẹ̀lẹ̀ e. Oṣù àti ọ̀dún tí isẹ̀ parí ni yóò kẹ́hìn.

LÍTÍRÉŞỌ ALOHÙN YORÙBÁ NÍNÚ ÌWÉ ÈRÉ-ONÍTÀN:

ÀGBÉYÈWÒ ÌWÉ ÈRÉ-ONÍTÀN ÀTÀRÍ ÀJÀNÀKÚ

BALÓGUN, ADÉBÍSÍ ỌLÁYÍDÉ

15/CC010

OŞÙ OKÚDÙ (JUNE) 2015

Àkọlé Inú.

Nónbà tàbí ònḡkà àwọn ará Romáanì (i, ii, ix--) ní a ń lò fún àwọn ojú-ìwé tó ṣaájú orí kííní àpilẹ̀kọ. Ojú-ìwé àkókó ni orí-ọ̀rọ̀ ìwádìí, orúkọ aṣẹ̀wádìí, àpẹ̀júwe irúfẹ̀ àpilẹ̀kọ tí à ń jábọ̀, oṣù àti ọ̀dún tí isẹ̀ parí maa ń wà. Bí àpẹ̀eṣe

LÍTÍRÉŞỌ ALOHÙN YORÙBÁ NÍNÚ ÌWÉ ÈRÉ-ONÍTÀN:

ÀGBÉYÈWÒ ÌWÉ ÈRÉ-ONÍTÀN ÀTÀRÍ ÀJÀNÀKÚ

BALÓGUN, ADÉBÍSÍ ỌLÁYÍDÉ

15/CC010

APÁ KAN ISẸ̀ ÀŞEKÁGBÁ FÚN Ẹ̀KỌ̀ ÀKÀGBOYÈ NÍNÚ ÌMỌ̀
ÌPILẸ̀ Ẹ̀DÁ (BÍ Í ÈÈ) NÍNÚ ÈDÈ YORÙBÁ NÍ Ẹ̀KA Ẹ̀KỌ̀ ÌMỌ̀
Ẹ̀DÁ-ÈDÈ ÀTI ÈDÈ NÀÌJÍRÌÁ, YUNIFÁSÍTÌ ÌLỌRIN, ÌLỌRIN .

OŞÙ OKÚDÙ (JUNE) 2015

ii. Ìfowósí

Ojú-ìwé kejì (òḡkà Roman ii) ni àwọn aláṣe yóò ti ṣe ìjẹ̀rìí sí isẹ̀ tí aṣẹ̀wádìí ṣe pé ó tọ̀nà. Ìdí nìyí tí akẹ̀kọ́ fí gbòdò múra nítorí pé kò

sí ẹnì tí yóò fowó sí àjànbàkù isẹ́. Ìjẹ́rí sí alábojúto pe kíkọ isẹ́ yíi jẹ́ tí aṣẹwádìí àtí pé kíkà rẹ̀ kò sẹ̀yìn òun. Bákan náà ni olùyẹ̀wò ìta pẹ̀lú olórí ẹ̀ka ẹ̀kọ́ yóò fowó sí i. Ìdí rẹ̀ tí aṣẹwádìí ẹ̀ gbọ̀dò tẹ̀lé gbogbo ilàna tí alábojúto rẹ̀ bá lá sílẹ̀ fún un. Orúkọ àwọn tí yóò buwọ́ lù ú tàbí fí òntẹ̀ tẹ̀ ẹ̀ pé isẹ́ náà bá òfin àtí ètò oyè Bí eè, Ẹ̀m eè tàbí Ẹ̀m fíi (oyè òmòwé Ph. D) mu pẹ̀lú déètì ojó tí ìfowósí yíi wáyé ni ojú ìwé yíi wà fun. Fún àpẹ̀rẹ̀:

Ẹ̀rí Alábòójútó

Isẹ́ àkànse yíi ni a tí kà, tí a sì rí i pé ó wà ni ìbámu pẹ̀lú liana tí a fí lélẹ̀ ni Ẹ̀ka Ìmọ́ Ẹ̀dà Ẹ̀dè àtí Ẹ̀dè Nàìjíríà, Yunifásítì Ìlòrin.

Alábòójútó

Arábìnrin, S, Adébísí aya Hamzat

Ojó

Olùyẹ̀wò Ìta

Ojó

Olórí Ẹ̀ka-Ẹ̀kọ́ Ìmọ́ Ẹ̀dà Ẹ̀dè
àtí Ẹ̀dè Nàìjíríà
Òmòwé Íssá Sànúsí

Ojó

iii. Ìfísọ́rí /Ìyẹ́nísí

A le fí àpilẹ̀kọ́ ẹnì sọ́rí ẹnì tí ó ẹ̀ pàtàkì ní ìgbésí ayé ẹnì. A sì le fí yé ẹnì bàbàrà sí, yálà aláàyè tàbí òkú, à sì máa n fí isẹ́ sọ́rí Ọ̀lórùn ọ̀ba. Sókí ni èyí, kò wá àròyẹ̀. Gbogbo àròyẹ̀ dì inú ìdúpẹ̀

iv. Ìdúpẹ̀

Ààyè gba aṣẹwádìí láti fí ẹ̀mí imoore hàn sí àwọn tí ó kópa tí ó jojú nínú àṣeyọ́rí isẹ́ rẹ̀ nítorí òwe Yorùbá tí ó sọ pé ẹnì a ẹ̀

lóore tí kò dúpẹ́, bí ọlọ̀ṣà kóni lẹ̀rù ọ̀ nì, bèẹ̀ nì bí ọ̀mọ̀dé dúpẹ́ oore ànà yóò rí òmíràn gbà. Ó le bèrẹ̀ látórí ẹ̀nì tí ó ga jù bí Ọlórún tí ó fún un nì ẹ̀mí, alábojútó tí ó ẹ̀ wàhálà lórí iṣẹ́ yìí, àwọn olùkọ́ tí ó fí ìmọ̀ bọ́ ọ, ará ilé nì pàtàkì àwọn òbí àti olùrànlọ́wọ́ míràn. Ìdúpẹ́ a máa gùn tó ojú iwé méjì, sùgbón kí á sọra fún àwọn àṣìṣe tí a ti mẹnù bà ṣaájú.

v. Àṣamọ̀

Ojú la tí mọ ọ̀bẹ́ tí kò lépo, itọ̀wò làa mọ dínḡún ọ̀bẹ́. Àsamọ̀ nì itọ̀wò àbọ́ iwádìí. Òun nì a fí n ẹ̀ ṣe ìṣoníṣókí odidi iṣẹ́ tí a ẹ̀. Ìdí abájọ́ tí ó fí jẹ́ pé òun ló bèrẹ̀ àpilẹ̀kọ́ nìyí. Àṣamọ̀ wà fún itànṡmọ̀lẹ́ sí òkùnkùn iṣẹ́ tí a ẹ̀ fún àwọn ònkàwé láti rí húlẹ̀húlẹ́ àkóónú àbọ́ iwádìí wa. Yóò kọ́kọ́ ẹ̀ ṣe ifáára lórí ohun tí a fí iwádìí sọrí, yóò sọ ohun tó pilẹ́ iṣẹ́ iwádìí (introduction) àti iṣòro tí a fẹ́ fí tán (statement of the problem, a ó to èròngbà iṣẹ́ àkànṣe yìí (objectives) bíi méléò kan tẹ̀lé e. Ilàna ọ̀gbọ́n iwádìí àti tíọ̀rì tí a ló nì yóò tẹ́ lé e. A gbọ̀dọ́ sọ àbájájàde iṣẹ́ iwádìí yìí nì sókí, iye èròngbà iṣẹ́ tí a là sílẹ́ lókè náà nì àbọ́ wa gbọ̀dọ́ jẹ́. Iyẹn nì pé ṣoníṣókí àbọ́ iwádìí yìí gbọ̀dọ́ dàhùn ibeèrè tí o là sílẹ́ pé ó fẹ́ wá idáhùn sí nínú iṣẹ́ yìí. O gbọ̀dọ́ sọ ohun tuntun tó fí kún ìmọ̀, kí o ẹ̀ ikádìí, kí o sì mú ìmòrán wá fún àmúlò àbọ́ iwádìí. Òfin tí ó de àsamọ̀ nì ipele Oyè Ìmọ̀ Ìjìnlẹ́ (Ph. D) nì pé kò gbọ̀dọ́ tayọ́ èédégbẹ̀ta ẹ̀yọ́ ọ̀rọ́ nì ojú iwé kan ṣoṣo.

Ẹ́ ó wá rí pé kò rọ̀rùn láti sọ gbogbo ohun tí iṣẹ́ àkànṣe kó sínú lójú iwé kan ṣoṣo, sùgbón yóò rọ̀rùn tí a bá le tẹ̀lé òfin àti ilàna tí ó dè é yìí. Ìrírí ẹ̀nu iṣẹ́ ibojútó àwọn àṣẹ̀wadií fí hàn pé ọ̀kọ̀ọ̀kàn orí kìíní dé iparí nì àwọn akéḡkọ́ sáábà máa n kọ́ lábẹ́ àsamọ̀, èyí kò yẹ́ kó rí bèẹ́. Bí ó tilẹ́ jẹ́ pé òun nì a kọ́kọ́ n rí nì ibèrẹ́ àbọ́ iwádìí, ó ẹ̀ pàtàkì láti mọ́ pé lẹ̀yìn tí a bá parí gbogbo àkọ̀sílẹ́ àbọ́ iwádìí nì a ó pàsamọ́ àbọ́ iwádìí wa.

iv. Àtẹ àkóónu

Gbogbo isòrí ti a ba pín Orí-Qrọ Ìwádìí wa sí pèlú ojú ìwé wọn ni yóò hàn lórí àtẹ yìí. Látí ìbèrẹ̀ isẹ̀ ni a ti máa ń la ètò yìí kalẹ̀ bí ó tilẹ̀ jẹ̀ pé ólẹ̀ yí padà ní ìparí isẹ̀. Orísi ònṁkà ojú ìwé ni a máa ń lò. Ònṁkà àwọn Rómáàni ni a ó lò fún àwọn àkóónú Ìsaájú títí dé ibi tí Àtẹ àkóónu bá parí si. Ònṁkà Lárúbáwá (Arabic numerals) ni ojú ìwé yòókù. Àtẹ àkóónú àbọ̀ ìwádìí gbọdọ̀ tẹ̀lé ìlànà yìí

Àkọlé inú-----	i
Ìfowósí-----	ii
Ìjúbà -----	iii
Àsamò-----	iv
Ìdúpẹ-----	v
Àtẹ Àkóónú -----	vi

ORÍ KÌÍNÍ Ìpiléṣẹ̀ Ìwádìí

1.0 Ìfáàrà.....	1
1.1 Èròṅgbà isẹ̀	
1.2 Èrèdí Ìwádìí	3
1.3 Qgbọn Ìwádìí	5
1.4 Ibi ti Ìwádìí gbòòrò d.....	7
15 Ìwúlò Ìwádìí	

ORÍ KEJÌ Aáyan Qmọ̀ràn

2.0 Ìfáàrà	
2.1 Lítírésọ àti Àwùjọ	
2.2 Tíátà Yorùbá àti Ìwé Efé-Onítàn: Ìbẹ̀rẹ̀, Ìdìde àti Ìdàgbàsókè rẹ̀	
2.3 Ìpínsísọrí Efé- Onítàn Yorùbá	
2.4 Tíọ̀rì Ìṣàmúlò: Tíọ̀rì Ìsègbèfábo	

ORÍ KẸTA Lámèyító Ìwé Efé-Onítàn Àtàrí Àjànàkú

3.0 Ìfáàrà.....	
-----------------	--

- 3.1 Àhunpọ Eré--Onítàn *Àtàrí Àjànàkú*
- 3.2 Kókó ọrọ Ìwé Eré-Onítàn *Àtàrí Àjànàkú*
- 3.3 Ìfiwàwèdá nínú *Àtàrí Àjànàkú*.....
- 3.4 Àfihàn Ìsèlú nínú Ìwé Eré-Onítàn *Àtàrí Àjànàkú*

ORÍ KẸRIN

Ìgbéléwọn Lítírésọ Alohùn Yorùbá Nínú Eré-Fīlmù Méjèèjì

- 4.0 Ìfáàrà.....
- 4.1 Ìtàn àròsọ
- (i) Àlọ.....
- (ii) Ìtàn gidi
- (iii) Ìtàn Yẹ́nwo
- 4.2 Ọdùn Ìbílẹ
- (i) Ọdùn bẹrẹ
- (ii) Orò Ìsẹkù.. ..
- 4.3 Ewì Alohùn
- (i) Ràrà
- (ii) Ọfọ
- 4.4 Ìlò Èdè Eré -Onítàn *Àtàrí Àjànàkú* àwọn Òsèré
- (i) Òwe
- (ii) Àkànlò Èdè
- (iii) Ifọrọyàwòrán

ORÍ KARÙN-ÚN

Àgbálogbábọ

- 5.0 Ìfáàrà
- 5.1 Ìsọnísóki Àbọ Ìwádìí
- 5.2 Àmúyẹ àti Àléébù Ise Ìwádìí yìí
- 5.3 Ìmọràn fún Ìwádìí Ọjọ Iwájú
- 5.4 Ìkádìí
- Àkójọpọ orúkọ iwé/Ìwé Ìtókasi.....
- Àsomó

Orí kin-in ní Ìpilèsè isẹ

1.0 Ìfáàrà

Àlàyé lórí ohun tó pilẹ isẹ iwádí ni. Àísí isẹ to lórí kókó ọrọ rẹ tàbí àsigbó èrò lórí àṣà àti isẹ kan le fa kí o yan orí ọrọ yí. Ojúse tírẹ nínú isẹ yí ni láti wá ọ̀nà àbáyọ sí àsigbó/àṣiṣe, ọwọ tẹ̀tẹ̀rẹ̀ tàbí ojú àbùkù tí àwùjọ fí mú ọrọ náà.

1.1 Èròhgbà isẹ (Objectives)

Ṣàlàyé ojú tí àwọn aṣaájú nínú ìmò ti fí wo kókó ọrọ rẹ àti ibi tí o ró pé ó kù sí. Wá to àwò kókó tí iwọ fí isẹ rẹ sùn. Ó le jẹ láti: (i) ṣàlàyé ìrírí àti àṣà kan; (ii) fa iyàtò àti ìjọra inu àṣ náà yọ; (iii) ṣe àfàyọ iwúlò àti àbùkù inu àṣan náà

1.2 Èrèdí Iwádíí

Aṣewádíí gbọdọ lè fí bì àlàfo ṣe wà nínú ẹ̀ka tí ó n ṣiṣẹ̀ lẹ́ lórí àti ìlákàkà rẹ láti dí àlàfo yí hàn. Ọ̀nà tí ó fí le ṣe èyí ni kí o ṣọ àwọn aṣewádíí tó ti ṣe isẹ́ lórí kókó ọrọ yí rí, ohun tí kò tónà nínú àbájáde wọn, bí o ṣe fẹ̀ takò ó, tí ó bá sì tòn báwo ni o ṣe fẹ̀ fí kún ìmò tí ó wà nílẹ̀, tàbí fí kún ohun tí wọ ti ṣọ. Àwọn wònyí ni àwíjare fún dídágbá lẹ́ isẹ̀ tírẹ̀. O ti fí hàn pé kí í ṣe àwítúnwí isẹ̀ tó ti wà nílẹ̀ tẹ̀lẹ̀.

1.3 Ọgbón iwádíí

O gbọdọ ṣàlàyé àwọn ọ̀nà tí o gba ṣa àwọn dátà jọ láì mú ojúṣaájú lówọ. Tí ó bá jẹ̀ iwé lítírésò, ó lè jẹ̀ pé ọdún bí mewaá tàbí jù bẹ̀ẹ̀ lọ ni o yẹwò, tàbí kókó ọrọ, èrò, iló àmì wọn jọ papọ̀ ní agbo kan náà. Bí o bá ṣe ihùwàsí àwọn ẹgbẹ̀ tàbí ọgba bí akẹ̀kọ̀ọ̀ ni, báwo lo ṣe yan ilú, ileto, ilé iwé, kílaàsì, tàbí ọjó orí wọn. ír ilàná ìgbàṣewádíí won i o lò. Irú ìsirò wo tí ó bá jẹ̀ iwádíí ajẹmọ̀sirò. Tífiri wo ni o lò, kín sì ni iwúlò rẹ̀.

1.4 Ibi tí Ìwádìí gbòòrò dé

Ó yẹ kí aṣẹwádìí lè sọ gbèdèké ibi tí ìwádìí rẹ yóò gbòòrò dé. Ó yẹ kí a mọ iye àwọn ònkòwé tí ó fẹ yẹ ìwé wọn wò, iye ìwé tí yóò yèwò tí ó bá ẹ ìwé ìtàn-àròsọ tàbí eré onítàn. Yóò sọ bí ọrọ abo ni tàbí ìṣẹlú, tàbí àyí padà ojú ojọ gégé bí ó ẹ hàn nínú àwọn ìwé náà.

1.5 Ìwúlò Ìwádìí.

Irú ìwúlò tàbí ànfààní tí ìwádìí náà yóò mú ba èkọ lápapọ tàbí ba ẹka ẹkọ tí ó sisẹ lé lórí?

Orí Kejì

Àgbéyẹwò Aáyan Òmòràn

2.0 Ìfáàrà

Ọgbọn ọlọgbọn ni kì í jẹ ká pe àgbà ní wèrè, bẹẹ ni ọmọdé gbọn àgbá gbọn la fi dá Ilé- Ifẹ. Àtúpàlẹ èrò àwọn aṣaájú ni yóò jẹ kí a mọ ibi tí isẹ dé dúró lórí orí-ọrọ ìwádìí. Yóò jẹ ká mọ bóyá aṣẹwádìí fẹ se àfikún imọ ni. Yóò jẹ kí ònkàwé mọ pé kì í ẹ pé aṣẹwádìí fẹ da isẹ ìwádìí tó ti wà nílẹ kọ ní. Ọnà tí kò fi ni pa isẹ ti wọn lara, sùgbọn tí yóò fi ibi tí èrò wọn kù sí hàn ni a gbọdọ gbà tú èrò àwọn òmòràn yìí palẹ a le ẹ itúpàlẹ èrò àwọn òmòràn lábẹ àwọn àkòrí ọrọ wònyí.

2.1 Èrò àwọn òmòràn lórí Lítírésọ àti Àwùjọ
Kókó ọrọ gbogbo-o-gbòò tí isẹ ẹni bá dá lé

2.2 Èrò àwọn òmòràn lórí kókó ọrọ tí a yèwò
Ó le jẹ agbára ẹsìn àti ìṣẹlú, torí náà a ó máa tú èrò àwọn òmòràn lórí kókó ọrọ yìí

2.3 Èrò àwọn òmòràn lórí àwọn ìwé tí a yèwò
Èrò àwọn òmòràn tó ti sisẹ lórí àwọn ìwé tí a yàn ni a ó máa tú palẹ

2.4 Èrò àwọn ọmọràn lórí Tíọ̀rì Ìṣàmúlò

Èrò àwọn ọmọràn tí ó pilẹ̀ tíọ̀rì tí a yàn ní a ó máa tú palẹ̀. A ó wo àbùdá tíọ̀rì yìí, ọ̀tẹ̀ tí ó ní àti abala tí a fẹ́ mú lò níbẹ̀ pẹ̀lú èrèdì àmúlò rẹ̀.

ORÍ KẸTA

3.0 Ìfáàrà

Ìtúpalẹ̀ àwọn èrì tí o gbà ti oko iwádíí bọ̀ tàbí ohun tí o n yẹwò bóyá nínú lítirésò alohùn tàbí àpilẹ̀kọ, iwé eré onítàn, ewì àti fiimù ló wá ní orí kẹta. Níbí ni a ti ẹ̀se itúpalẹ̀ kókó ọ̀rọ̀ àṣà, ìṣelú àti ijegàba ní abẹ̀ àkòrí kókó ọ̀rọ̀, ihun, ibùdó ati ifiwàwedá.

ORÍ KẸRIN

4.0 Ìfáàrà

Ìtẹ̀síwájú itúpalẹ̀ wan i orí kẹrin. A le wo orin odún ibílẹ̀ yì àti ilò èdè àwọn olùsìn ọ̀dún ibílẹ̀ náa.

ORÍ KARÙN-ÚN

5.0 Ìfáàrà

Orí Karùn-ún ni àṣokágbá iṣẹ́ yìí. Níbí ni a ti ẹ̀se ìṣonísókí àbò iwádíí, ikádíí àti àbá fún iwádíí ọ̀jọ̀ iwájú.

Àkójopò àwọn iwé tí a yẹwò

Ọ̀nà méjì tí a fí le to iwé tí a lò jọ̀ ní kí a lo iyejú iwé tí a mẹnra bà nínú iṣẹ́ àpilẹ̀kọ wa nìkàn. Bí a bá ẹ̀yí, “Ìwé Ìtọ̀kasí” ni a ó pè é. Ẹ̀yígbọ̀n a le ẹ̀se àtòjọ̀ gbogbo iwé tí ó jẹ́ mọ́ iṣẹ́m àkànṣe yìí tí a bá lo “Àkójopò orúkọ iwé”

Ìkádíí

Ní àkótán, àṣewádíí gbòdò ẹ̀se àkàyẹwò (revision) àpilẹ̀kọ rẹ̀ fúnra rẹ̀ ní ìgbà àkókọ̀. Leyín ẹ̀yí kí ó jẹ́ kí atẹ̀gùn fẹ́ sí ọ̀un lópọ̀lọ̀. Iyẹn ni pé kí ó sinmi fún iṣẹ́ yìí fún bí ọ̀jọ̀ méjì. Ẹ̀yí yòò fún àṣewádíí ní ànfààní láti ẹ̀se àtúnṣe àti àtúnkọ̀ èrò tí ó mẹnre, gbólóhùn

tí kò gún régé àti àtúntò iṣẹ́. Àkàtúnṣe (rewriting) ni à n pe eléyí. Ó yẹ kí aṣẹwádíí gbé iṣẹ́ yíí fún onímò mǐíràn láti bá a fí ojú àgbà wò ó nítorí òwe Yorùbá ló sọ pé ‘òfún wò ó, ikòrò wò ó, ohun a bá dìjọ wò, gígún ní gún’. Àwọn àṣìṣe tí ojú rẹ̀ ti fò tẹ̀lẹ̀ yóò hàn de. Àwọn àṣìṣe àkọ́tó, akùdẹ gbólóhùn, àṣìkọ, àṣilò ọ̀rọ̀, àti àṣítẹ̀ tí ojú tirẹ̀ fò ní ojú mǐíràn máa rí. Àṣepárí iṣẹ́ nìyí., Yorùbá ní ‘ẹ̀ṣin kí í kọ̀ eré àsárelé. Kí àwọn àmì oríṣiríṣi, bíi “ìdánudúró díẹ̀ tàbí pátápátá, àmì ibéèrè, àmì ohùn àti àkámọ̀ ní oríṣiríṣi le di títúnṣe a ẹ̀ ń àkátúnà. Lẹ́yìn èyí ní kí a wá kọ̀ àsamọ̀ tí a mẹnù bà ní ìṣaájú.